

Working Paper 2024.2.2.2
- Vol 2, No 2

THỊ TRƯỜNG NGUỒN VỐN XANH VÀ TÁC ĐỘNG LÊN NỀN KINH TẾ TUẦN HOÀN: KINH NGHIỆM CỦA ĐỨC VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

Nguyễn Phương Hà¹, Tống Thị Thanh Tâm, Nguyễn Vũ Phương Anh

Sinh viên K60 Kinh doanh quốc tế - Viện Kinh tế và Kinh doanh quốc tế

Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, Việt Nam

Mạc Thị Loan

Sinh viên K60 Kinh tế quốc tế - Khoa Kinh tế quốc tế

Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, Việt Nam

Nguyễn Thị Hương Giang

Sinh viên K60 Kinh tế đối ngoại - Viện Kinh tế và Kinh doanh quốc tế

Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, Việt Nam

Vũ Huyền Phương

Giảng viên Viện Kinh tế và Kinh doanh quốc tế

Trường Đại học Ngoại thương, Hà Nội, Việt Nam

Tóm tắt

Nghiên cứu này tập trung vào thị trường nguồn vốn xanh và tác động của nó đối với nền kinh tế tuần hoàn, dựa trên kinh nghiệm của Đức và rút ra bài học kinh nghiệm cho Việt Nam. Bài nghiên cứu đã phân tích các thách thức mà Đức đã đối mặt, bao gồm thiếu hụt nguồn lao động chất lượng cao, tình trạng vấn đề “tẩy xanh” và vẫn chưa có sự thống nhất chắc chắn cho việc thúc đẩy nền kinh tế theo chiến lược xanh. Từ đó, Việt Nam có thể học hỏi về cách xây dựng định nghĩa chung về tiêu chí xanh, nâng cao chất lượng nguồn lao động trong lĩnh vực nguồn vốn xanh, và giải quyết vấn đề trên thị trường như rủi ro đạo đức và thông tin bất cân xứng đầu tư vào cơ sở hạ tầng để đảm bảo sự ổn định của nguồn cung năng lượng tái tạo.

Từ khóa: Thị trường nguồn vốn xanh, nền kinh tế tuần hoàn, Đức.

¹ Tác giả liên hệ, Email: K60.2111510027@ftu.edu.vn

THE GREEN CAPITAL MARKET AND ITS IMPACT ON THE CIRCULAR ECONOMY: THE EXPERIENCE OF GERMANY AND LESSONS FOR VIETNAM

Abstract

This study focuses on the green capital market and its impact on the circular economy, based on the experience of Germany, drawing lessons for Vietnam. The research has analyzed the challenges faced by Germany, including a shortage of high-quality labor, the issue of "greenwashing," and a lack of solid consensus for promoting the economy through a green strategy. Consequently, Vietnam can learn how to establish a common definition of green criteria, enhance the quality of labor in the green capital sector, and address market issues such as ethical risks and asymmetric information.

Keywords: Green capital market, circular economy, Germany.

1. Giới thiệu chung

Ngành tài chính xanh, đang nổi lên như một chất xúc tác quan trọng cho sự chuyển đổi sinh thái, hướng nguồn đầu tư vào các dự án bền vững, giúp thu hẹp khoảng trống tài chính cho các sáng kiến tuần hoàn.

Tại Đức, mặc dù đang trải qua giai đoạn phát triển nhanh chóng với 57,6 tỷ euro (63,2 tỷ USD) cho đầu tư xanh vào năm 2024, tăng 60,2% so với mục tiêu năm 2023², quốc gia này vẫn phải đối mặt với những thách thức như quy trình đăng ký phức tạp và lo ngại về "tẩy xanh". Sự hợp tác nhằm chuẩn hóa tiêu chí đầu tư xanh, đơn giản hóa việc cấp vốn và tăng cường minh bạch có thể mở khóa thêm nguồn lực và thúc đẩy nền kinh tế tuần hoàn (KTTH) của Đức phát triển mạnh mẽ hơn.

Ngược lại, thị trường nguồn vốn xanh (NVX) của Việt Nam vẫn đang trong giai đoạn đầu phát triển, những rào cản như sự thiếu hụt các công cụ tài chính chuyên dụng, số lượng các cá nhân, tổ chức đầu tư xanh hạn chế vẫn là những thách thức đáng kể. Tuy nhiên, Việt Nam sở hữu một lực lượng dân số trẻ và một nền KTTH đang phát triển nhanh chóng, vậy nên sự thuận lợi này cùng với việc học hỏi từ những kinh nghiệm của Đức sẽ mang đến khả năng phát triển lớn trong tương lai của thị trường tài chính xanh Việt Nam đồng thời thúc đẩy sự lớn mạnh của nền KTTT.

Nghiên cứu này đi sâu vào mối quan hệ phức tạp giữa tài chính xanh và nền kinh tế tuần hoàn, lấy Đức làm ví dụ điển hình để rút ra bài học kinh nghiệm cho Việt Nam. Nội dung của bài viết có 03 phần gồm: cơ sở lý thuyết và tổng quan nghiên cứu, đánh giá NVX và tác động lên nền KTTH ở Đức, cuối cùng là bài học cho Việt Nam.

² Holger Hansen và Riham Alkousaa, "German cabinet approves 58 bln euro green investment plan for 2024", Reuters, 2023, xem tại: <https://www.reuters.com/world/europe/german-cabinet-approves-58-bln-eur-green-investments-plan-2024-2023-08-09/>. Truy cập: 26/2/2024

2. Tổng quan các vấn đề lý luận chung

2.1. Nguồn vốn xanh

Christian De Perthuis trong cuốn sách *Green Capital - A New Perspective on Growth* đã chỉ ra, NVX mô tả các phương án định giá và đóng góp cho các mục đích của chủ nghĩa tư bản xanh, mang lại lợi ích cho doanh nghiệp và môi trường³.

“*Phát triển thị trường vốn xanh, Kinh nghiệm quốc tế và hàm ý cho Việt Nam*”, Nguyễn Thùy Anh (2017) lại đặc biệt nhấn mạnh thị trường NVX như nền tảng hỗ trợ cho đầu tư và phát triển các sản phẩm tài chính nhằm bảo vệ môi trường.

Vậy, NVX có thể định nghĩa gồm các phương án định giá và đóng góp vốn, hỗ trợ các mục tiêu của chủ nghĩa tư bản xanh nhằm tạo ra lợi ích cho kinh doanh và môi trường tự nhiên. Đồng thời, là hạ tầng hỗ trợ cho đầu tư xanh, phát triển các sản phẩm tài chính thân thiện với môi trường, hỗ trợ mục tiêu tăng trưởng xanh và phát triển bền vững.

2.2. Nền kinh tế tuần hoàn

Theo Quỹ Ellen MacArthur, KTTH là một hệ thống mà các vật liệu không bao giờ trở thành rác thải và thiên nhiên sẽ được tái tạo. Sản phẩm duy trì trong chu trình thông qua các quy trình bảo dưỡng, sử dụng lại, tái chế và phân hủy.

“*Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions*”, Kirchherr (2017) cho rằng, KTTH là một hệ thống kinh tế dựa trên các mô hình kinh doanh, khái niệm “hết vòng đời” trong đó bị thay thế bằng việc giảm thiểu, tái chế, tái sử dụng, thu hồi vật liệu từ sản xuất tới tiêu dùng⁴.

Vậy nền KTTH có thể hiểu là một hệ thống kinh tế bền vững, trong đó các vật liệu và sản phẩm không trở thành rác thải mà được duy trì nhằm giảm thiểu sự lãng phí tài nguyên, tác động tiêu cực đến môi trường và giải quyết các vấn đề toàn cầu.

2.3. Mối quan hệ của thị trường nguồn vốn xanh và nền kinh tế tuần hoàn

Thị trường NVX và KTTH có mối liên hệ mật thiết. thị trường NVX đóng vai trò quan trọng trong việc cung cấp hỗ trợ tài chính cho các sáng kiến tăng trưởng bền vững trong các lĩnh vực về KTTH:

NVX tài trợ cho các dự án tái chế, tái sử dụng và cơ sở hạ tầng xanh: Nền KTTH là mục tiêu phát triển của tất cả các doanh nghiệp. Nhưng để đạt được phát triển bền vững, KTTH phải cần có động lực là từ nguồn vốn. NVX có thể hỗ trợ rất lớn cho việc đầu tư vào các dự án bằng các cơ hội tài chính và các cơ chế khuyến khích.

Tài chính xanh hỗ trợ đầu tư bền vững và đổi mới xanh: NVX điều chỉnh các khoản đầu tư theo tiêu chí ESG (Environmental, Social, Governance), và cung cấp vốn tuần hoàn trong việc hỗ trợ đổi mới thiết kế sản phẩm và mở rộng khả năng tái chế.

³ Christian De Perthuis & Pierre-André Jouvét, “*Green Capital - A New Perspective on Growth*”, Columbia University Press, 2015, Xem tại: https://www.researchgate.net/publication/344867619_Green_Capital_A_New_Perspective_on_Growth. Truy cập 15/02/2024

⁴ Kirchherr et al, “*Conceptualizing the circular economy*” *An analysis of 114 definitions. Resources, Conversation and Recycling*”, *ScienceDirect*, 2017, xem tại: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005> Truy cập 16/02/2024

Khuyến khích sử dụng công nghệ và động lực sáng tạo: Áp dụng công nghệ và khám phá sáng kiến tối ưu hóa thời gian xử lý và phát triển cho cả doanh nghiệp và Nhà nước, góp phần nâng cao chất lượng và thúc đẩy sự đổi mới về cả NVX và nền KTTH.

Bên cạnh đó, KTTH được xem là tiền đề dẫn tới sự phát triển của nguồn vốn xanh. KTTH tác động lại thị trường NVX theo các cách sau:

Tạo ra cơ hội đầu tư trong các ngành công nghiệp xanh: KTTH tạo ra nhu cầu và cơ hội đầu tư như năng lượng tái tạo, quản lý, tái chế và xử lý nước thải. Góp phần vào khơi gợi sự tò mò của các nhà đầu tư xanh nhằm hỗ trợ phát triển các dự án và công nghệ xanh.

Hỗ trợ cho chuỗi cung ứng xanh: KTTH yêu cầu sự tương tác giữa các bên trong chuỗi cung ứng. Góp phần thúc đẩy sự phối hợp giữa doanh nghiệp và tổ chức trong việc phát triển các chuỗi cung ứng xanh bằng cách hỗ trợ đầu tư và phát triển các mô hình kinh doanh.

3. Đánh giá về sự tác động của thị trường nguồn vốn xanh lên nền kinh tế tuần hoàn tại Đức

3.1. Sự phát triển của thị trường nguồn vốn xanh tại Đức

3.1.1. Thực trạng thị trường nguồn vốn xanh tại Đức

Xây dựng thị trường NVX và quan tâm đến chất lượng môi trường và nguồn năng lượng đã trở thành vấn đề quan trọng đối với các chính phủ trên thế giới. Trong vòng hơn một thập kỷ, thị trường NVX của châu Âu đã phát triển nhanh chóng và liên tục được mở rộng.

Ở Đức, thị trường NVX kết hợp với đầu tư tài chính bền vững ngày càng được quan tâm và đưa vào thực hiện. Đức sở hữu một hệ sinh thái tài chính mạnh mẽ và cam kết kiên định trong việc bảo vệ môi trường. Tuy nhiên ở giai đoạn khởi đầu, Đức không phải là một trong những quốc gia tiên phong trong việc thúc đẩy và đưa đầu tư xanh, tài chính xanh kết hợp với các chính sách năng lượng và khí hậu đã trở thành mục tiêu phát triển kinh tế cho quốc gia. Đức chỉ chiếm 9% thị trường quỹ xanh vào năm 2017 của khu vực, thấp hơn 2 lần so với hai quốc gia là Anh và Pháp⁵ với khối lượng đầu tư cho các hạng mục và dự án xanh đều ở mức nhỏ hơn so với các nước có nền kinh tế phát triển trong khu vực.

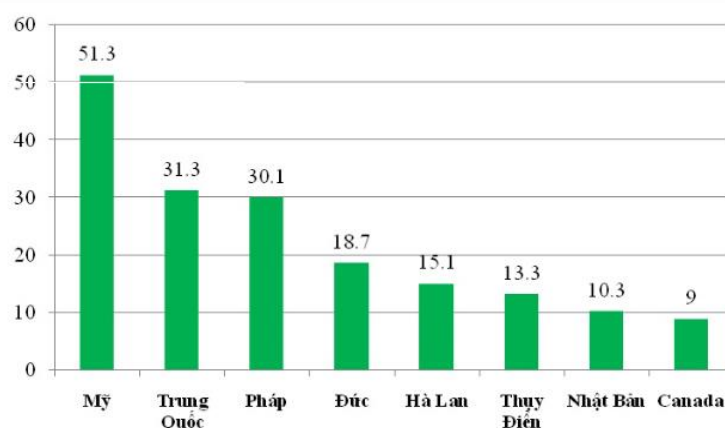
Năm 2019, Đức đã cho thấy những khởi sắc trên đường đua ‘xanh’, chú trọng tài chính xanh bền vững, kiên trì với mục tiêu về vấn đề môi trường, giải quyết các vấn đề khí hậu. Kết quả cho thấy Đức đã gia tăng 23% lên 270 tỷ euro cho khối lượng các khoản đầu tư bền vững⁶. Sau khi thành lập Ủy ban Tài chính Bền vững, Đức đã bắt đầu bắt tay vào lên kế hoạch và đưa và thực tế một chiến lược tài chính xanh trong dài hạn, đề xuất hệ thống các cơ hội đầu tư xanh, đồng thời đặt tài chính bền vững làm ưu tiên hàng đầu trong các nỗ lực ngoại giao của Đức trong nhóm các nền kinh tế có ảnh hưởng G7, mang lại sự thay đổi mang tính quyết định cho lĩnh vực tài chính, trong đó hành động về khí hậu và phát triển bền vững.

⁵ Thanh Trần, “Chính sách ‘Tài chính xanh’ vì sự phát triển bền vững: Bài 3 - Đức muốn trở thành đầu tàu trên thế giới”, Hiệp hội doanh nghiệp ĐTN, Xem tại: <https://nhadautu.vn/chinh-sach-tai-chinh-xanh-vi-su-phat-trien-ben-vung-bai-3--duc-muon-tro-thanh-dau-tau-tren-the-gioi-d49534.html> . Truy cập: 27/02/2024

⁶ Theo báo cáo của Hiệp hội ngành tài chính Forum Nachhaltige Geldanlagen (FNG), Xem tại: <https://www.cleanenergywire.org/experts/forum-nachhaltige-geldanlagen>. Truy cập 28/02/2024

Năm 2020, Chính phủ Đức tuyên bố tung ra "trái phiếu kép" xanh với khối lượng khoảng 11 tỷ euro nhằm thu hút các nhà đầu tư vào thị trường tài chính bền vững và gây quỹ cho các dự án giảm rác thải. Vào tháng 9/2020, Đức đã chính thức có lần đầu tiên chào bán trái phiếu xanh để gia tăng nguồn vốn thúc đẩy các chính sách khí hậu và môi trường, góp phần thực hiện hoá các sáng kiến về bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu. Với nỗ lực đó, Đức đã thu hút 6,5 tỷ euro trong đợt chào bán trái phiếu xanh kỳ hạn 10 năm với lãi suất 0%, chiếm 23% tổng giá trị trái phiếu được bán ra (hơn 33 tỷ euro)⁷. Cùng với Mỹ, Trung Quốc, Pháp là các quốc gia siêu cường về kinh tế, Đức cũng là một trong những quốc gia đi đầu về phát hành trái phiếu xanh trên thế giới.

Bảng 1: Top 8 quốc gia phát hành trái phiếu xanh lớn nhất thế giới năm 2021⁸

Đơn vị: tỉ USD

Nguồn: climatebonds.net

Các tổ chức tài chính xanh lớn trên thế giới đều thuộc về các quốc gia phát triển trên thế giới là Pháp, Mỹ, Trung Quốc, Tây Ban Nha. Đức cũng có hai cái tên trong danh sách Top 10 tổ chức tài chính xanh lớn nhất trên thế giới là Federal Public of Germany và KfW.

⁷ Minh Trang, “Đức mở đợt chào bán trái phiếu “xanh” đầu tiên”, BNews, Xem tại: <https://bnews.vn/duc-mo-dot-chao-ban-trai-phieu-xanh-dau-tien/168445.html>. Truy cập 26/02/2024.

⁸ Nguyễn Quang Huy, “Trái phiếu xanh - công cụ sáng tạo của thị trường tài chính thế giới và đề xuất một số chính sách đối với Việt Nam”, Ban Kinh Tế TW, 2021, Xem tại: <https://kinhtrungquong.vn/web/guest/nguyen-cuu-trao-doi/trai-phieu-xanh-cong-cu-sang-tao-cua-thi-truong-tai-chinh-th.html>. Truy cập 10/03/2024

Bảng 2: Top 10 tổ chức tài chính xanh trên thế giới⁹

Top 10 Green Finance Issuers			
Pos.	Name	Country	Amount (USD)
1.	Republic of France	France	12.9 Bn
2.	Fannie Mae	USA	8.6 Bn
3.	Federal Republic of Germany	Germany	7.3 Bn
4.	KfW	Germany	6.8 Bn
5.	EIB	Supranational	6.1 Bn
6.	CaixaBank SA	Spain	3.1 Bn
7.	China Development Bank	China	3.1 Bn
8.	Intesa Sanpaolo	Italy	3.1 Bn
9.	SLG Office Trust 2021-OVA	USA	2.8 Bn
10.	HKSAR	Hong Kong, China	2.5 Bn

Nguồn: climatebonds.net

Nhờ việc chú trọng và đẩy mạnh phát triển trái phiếu xanh, Đức đang tăng tốc đưa vào thực tế các dự án xanh nhằm mục đích biến một quốc gia ở châu Âu có mức phát thải cao nhất trở thành tấm gương đi đầu trong việc giảm biến đổi khí hậu cũng như bảo vệ môi trường và giải quyết những thách thức toàn cầu. Tính đến năm 2023, để nỗ lực giải quyết các vấn đề khí hậu và môi trường quốc gia này đã dành 54 tỷ euro trong ngân sách để chi tiêu cho những vấn đề đó, với mục tiêu cụ thể lượng khí thải gây hiệu ứng nhà kính vào năm 2030 sẽ giảm khoảng 55% bằng việc đánh thuế đối với khí thải cacbon¹⁰.

BMZ cho biết Đức đã đạt mục tiêu huy động 6 tỷ euro từ ngân sách nhà nước cho tài chính khí hậu quốc tế trước thời hạn 3 năm. Tài chính khí hậu của Đức vào năm 2022 đạt tổng cộng khoảng 6,4 tỷ euro, tăng từ 5,3 tỷ euro vào năm 2021, và do đó đã vượt mục tiêu 6 tỷ euro đặt ra cho năm 2025. Đức đã đóng góp 100 tỷ USD cho tài trợ khí hậu trên thế giới.

3.2. Đánh giá nguồn vốn xanh tác động lên nền kinh tế tuần hoàn tại Đức

3.2.1. Tác động tích cực của nguồn vốn xanh lên nền kinh tế tuần hoàn Đức

Nhận thấy được tầm quan trọng của NVX tác động lên nền KTTH, Đức đã có những nỗ lực cụ thể để sử dụng và thu hút nguồn vốn xanh. Sau những nỗ lực nhất định, Đức đã có một số thành tựu có thể kể đến như sau như sau:

Thứ nhất, thị trường NVX đóng vai trò tích cực trong việc thúc đẩy sản xuất và phát triển nguồn năng lượng tái tạo, đóng góp đáng kể vào nền KTTH tại nước này. Theo Bộ tài chính Đức, việc phát hành trái phiếu xanh có thời hạn 10 năm diễn ra vào đầu tháng 9 năm 2020 với

⁹ “2021 Green Forecast Updated to Half a Trillion – Latest H1 Figures Signal New Surge in Global Green, Social & Sustainability Investment”, 2021, Climate Bonds, Xem tại: <https://www.climatebonds.net/2021/08/climate-bonds-updates-2021-green-forecast-half-trillion-latest-h1-figures-signal-new-surge>. Truy cập 10/03/2024

¹⁰ Thanh Trần, “Chính sách 'Tài chính xanh' vì sự phát triển bền vững: Đức muốn trở thành đầu tàu trên thế giới”, Tạp chí điện tử Kinh tế môi trường, Xem tại: <https://kinhtemoitruong.vn/chinh-sach-tai-chinh-xanh-vi-su-phat-trien-ben-vung-duc-muon-tro-thanh-dau-tau-tren-the-gioi-53721.html>. Truy cập: 27/02/2024

giá trị tối thiểu 4 tỷ euro¹¹. Chính phủ Đức quy định số tiền thu được từ trái phiếu xanh sẽ được chi cho những lĩnh vực mang lại hiệu quả sinh thái bền vững, trong đó có năng lượng tái tạo¹². Theo Hiệp hội Năng lượng Đức (BDEW), vào cuối năm 2020, tỷ lệ năng lượng tái tạo trong tổng số sản lượng tại Đức đã đạt khoảng 46%, chủ yếu là năng lượng gió và năng lượng mặt trời¹³. Điều này cho thấy sự đóng góp tích cực của NVX vào việc giải quyết sự khan hiếm về nguồn tài nguyên, đóng góp vào sự phát triển bền vững của nền KTTH.

Thứ hai, NVX cũng góp phần lớn vào mục tiêu bảo vệ môi trường, hướng tới nền KTTH. Đóng góp vào mục tiêu biến đổi khí hậu và giảm phát thải khí nhà kính của chính phủ, Đức đã có những mục tiêu và chính sách cụ thể để giảm mức phát thải nhà kính thông qua thúc đẩy hiệu quả sử dụng năng lượng¹⁴. Điển hình KfW đã đi đầu trong việc phát hành trái phiếu xanh và trái phiếu khí hậu. Ngoài ra, các doanh nghiệp cũng đang huy động nguồn vốn xanh. Nổi bật là việc quỹ đầu tư gắn liền ở Đức hiện có 113 với liên kết đầu tư khí hậu với chiến lược đầu tư trong đó có khối lượng tài sản thuộc quyền quản lý (AuM) khoảng 7 tỷ euro¹⁵. Có thể thấy được rằng việc xây dựng thị trường NVX phát triển và hiệu quả sẽ là một nguồn động lực lớn để thúc đẩy việc bảo vệ môi trường.

Thứ ba, NVX cũng góp phần tích cực vào xây dựng hạ tầng xanh như các dự án giao thông công cộng và điện lưới sạch và công trình xanh. Đặc biệt về chính sách giao thông xanh ở Đức. Năm 2008, thuế buôn bán xe máy gấp 3 lần ở Mỹ, và thuế xăng dầu cao gấp 9 lần do đó người dân Đức thường sử dụng các dòng xe tiết kiệm năng lượng¹⁶. Giảm sử dụng nguyên liệu không tái tạo được giúp cho nền kinh tế Đức không phải nhập khẩu nguồn nguyên liệu từ nước khác, theo đó sẽ ủng hộ sử dụng nguyên liệu tái tạo và làm cho nền kinh tế tại nước này được khép kín một cách tuần hoàn.

Thị trường NVX có vai trò quan trọng và tác động tích cực đến nền KTTH, ngoài những tác động nổi bật nêu trên thì thị trường NVX cũng tạo lập được thêm nhiều cơ hội đầu tư mới cho các nhà đầu tư và giảm rủi ro môi trường.

¹¹ Nam Anh, “Đức sẽ phát hành 4 tỷ euro trái phiếu 'xanh' đầu tiên vào tháng 9”, TTXVN, Xem tại: <https://tuoitre.vn/duc-se-phat-hanh-4-ti-euro-trai-phieu-xanh-dau-tien-vao-thang-9-20200825103720976.htm>. Truy cập 26/02/2024

¹² Thanh Trần, “Chính sách 'Tài chính xanh' vì sự phát triển bền vững: Bài 3 - Đức muốn trở thành đầu tàu trên thế giới”, Hiệp hội doanh nghiệp ĐTN, Xem tại: <https://nhadautu.vn/chinh-sach-tai-chinh-xanh-vi-su-phat-trien-ben-vung-bai-3--duc-muon-tro-thanh-dau-tau-tren-the-gioi-d49534.html> . Truy cập: 27/01/2024

¹³ Nguyễn Thị Thục, “Chính sách phát triển kinh tế xanh ở Đức và bài học kinh nghiệm đối với Việt Nam”, Tạp chí môi trường, số 1/2021, xem tại: <https://tapchimoitruong.vn/nhin-ra-the-gioi-65/chinh-sach-phat-trien-kinh-te-xanh-o-duc-va-bai-hoc-kinh-nghiem-doi-voi-viet-nam-22992> . Truy cập: 26/02/2024

¹⁴ Nguyễn Thị Thục, “Chính sách phát triển kinh tế xanh ở Đức và bài học kinh nghiệm đối với Việt Nam”, Tạp chí môi trường, số 1/2021, xem tại: <https://tapchimoitruong.vn/nhin-ra-the-gioi-65/chinh-sach-phat-trien-kinh-te-xanh-o-duc-va-bai-hoc-kinh-nghiem-doi-voi-viet-nam-22992> . Truy cập: 26/02/2024

¹⁵ Trần Thị Thanh Tú, Nguyễn Thị Hồng Minh, “Kinh nghiệm phát triển cho tài chính xanh ở Đức và bài học cho Việt Nam”, Việt Nam và Đức phát triển trong bối cảnh nền kinh tế toàn cầu, 2020, Đại học quốc gia Hà Nội. Xem tại: https://repository.vnu.edu.vn/handle/VNU_123/101740 . Truy cập: 26/02/2024

¹⁶ Nguyễn Thị Thục, “Chính sách phát triển kinh tế xanh ở Đức và một số bài học cho Việt Nam”, Tạp chí môi trường, số 1/2021. Xem tại: <https://tapchimoitruong.vn/nhin-ra-the-gioi-65/chinh-sach-phat-trien-kinh-te-xanh-o-duc-va-bai-hoc-kinh-nghiem-doi-voi-viet-nam-22992#> . Truy cập: 26/02/2024

3.2.2. Một số hạn chế trong việc xây dựng thị trường nguồn vốn xanh tác động đến nền kinh tế tuần hoàn Đức

Mặc dù Đức đã đạt được những thành tựu đáng kể trong việc phát triển thị trường NVX nhưng ngoài những thành tựu đã đạt được, Đức cũng đã gặp phải một số hạn chế khi thực hiện thu hút NVX như sau:

Thứ nhất, là thiếu hụt trầm trọng nguồn lao động lành nghề trong quá trình chuyển đổi xanh. Việc thiếu hụt lao động lành nghề sẽ khiến cho các hoạt động trong nền kinh tế xanh cũng như nền KTTH sẽ bị chững lại. Theo khảo sát đối với 744 công ty ở Đức do Viện Kinh tế thực hiện, có tới 60% số công ty được hỏi nhận định rằng nỗ lực chuyển đổi xanh của họ bị ảnh hưởng do thiếu hụt nguồn nhân công¹⁷, đặc biệt là nguồn nhân công lành nghề. Với một số công ty năng lượng tái tạo ở Đức, điển hình như công ty năng lượng gió SL Naturenergie trong những năm qua đã tuyển dụng chuyên viên cao cấp nhưng vẫn chưa đạt được mục tiêu trong việc tìm kiếm nguồn nhân lực. Đây là một hạn chế rất lớn trong việc xây dựng nền KTTH mặc dù có thị trường NVX hoạt động tương đối sôi nổi.

Thứ hai, là tình trạng “tẩy xanh” vẫn còn là một vấn đề gây nhức nhối tại Đức. Điển hình phải kể đến vào năm 2022, công ty quản lý tài sản DWS của Đức, một công ty con của Deutsche Bank đã đầu tư khoảng 850 triệu đô la từ quỹ “xanh” của mình vào các công ty nhiên liệu hóa thạch, khiến nó trở thành nhà đầu tư nhiên liệu hóa thạch “cấp hàng đầu”, đồng thời quảng cáo quỹ của mình như một cửa ngõ để bảo vệ môi trường và cho phép các nhà đầu tư thu được lợi nhuận về mặt tài chính. Ngay khi phát hiện điều này, các cơ quan có thẩm quyền của Đức đã tổ chức một cuộc đột kích vào giữa năm 2022¹⁸. Cuộc “tẩy xanh” này đã bị phơi bày gây ảnh hưởng rất xấu đến công ty đặc biệt là ban lãnh đạo và dẫn đến việc giám đốc điều hành lúc đó là Asoka Wöhrmann phải từ chức. Điều này gây nên sự e ngại cho những nhà đầu tư khi tham gia vào thị trường nguồn vốn xanh.

4. Thực trạng và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

4.1. Thị trường nguồn vốn xanh và nền kinh tế tuần hoàn tại Việt Nam

4.1.1. Thị trường nguồn vốn xanh tại Việt Nam

Thị trường NVX là một khái niệm không mới ở các quốc gia Châu Âu - cái nôi của KTTH hướng đến phát triển bền vững. Nhận thức được tầm quan trọng của thị trường NVX và các tác động của nó, các cơ quan, ban ngành đã lần lượt ban hành các quy định pháp luật điển hình như: Quyết định số 2183/QĐ-BTC 10/2015 chính là cơ sở quan trọng đánh dấu sự phát triển của thị trường NVX tại Việt Nam. Thị trường cổ phiếu xanh và trái phiếu xanh đang ở giai đoạn phát triển đầy tiềm năng, đặc biệt là trong bối cảnh tăng cường ý thức về bảo vệ môi trường và bền vững. Thứ nhất, thị trường trái phiếu Việt Nam hình thành từ những năm 1990 và gần 10 năm thị trường trái phiếu xanh đã được chính phủ quan tâm và đưa ra nhiều chính sách. Theo

¹⁷ Nam Anh, “Thách thức với kế hoạch chuyển đổi xanh của Đức”, Nhân dân, 2024. Xem tại: <https://nhandan.vn/thach-thuc-voi-ke-hoach-chuyen-doi-xanh-cua-duc-post766944.html>. Truy cập: 20/02/2024.

¹⁸ Benjamin Wehrmann, “Greenwashing investigation raid shakes up Deutsche Bank investment subsidiary’s management”, Clean Energy Wire, 2022. Xem tại: <https://www.cleanenergywire.org/news/greenwashing-investigation-raid-shakes-deutsche-bank-investment-subsidiarys-management>. Truy cập: 27/02/2024

thống kê, từ năm 2019-2023, tổng giá trị phát hành trái phiếu xanh được 1,157 tỷ USD¹⁹. Đến tháng 10/2020, Việt Nam có 4 đợt phát hành trái phiếu xanh với tổng trị giá gần 284 triệu USD²⁰. Tiếp theo, nhiều doanh nghiệp Việt Nam định hướng với cổ phiếu xanh ESG như Vinamilk với mã cổ phiếu VNM, Vinfast với mã cổ phiếu VIC, FPT với mã cổ phiếu FPT. Những biến động thất thường của thị trường này trong những năm gần đây cho thấy các nhà đầu tư nên chú trọng chiến lược đầu tư vào các doanh nghiệp ESG.

Từ những dữ kiện được phân tích, thị trường NVX tại Việt Nam tuy có tiềm năng phát triển nhưng gặp nhiều hạn chế. Chính phủ đã ban hành nhiều chính sách nhưng chưa có quy định tiêu chí rõ ràng về mức độ xanh của vốn đầu tư và nhà đầu tư thiếu cập nhật hiểu biết. Việc phát hành trái phiếu, cổ phiếu xanh gây tốn kém so với các trái phiếu cổ phiếu thông thường vì vậy các doanh nghiệp Việt Nam đặc biệt những doanh nghiệp vừa và nhỏ không muốn tham gia do thiếu vốn đầu tư, nguồn lực, công nghệ. Một số doanh nghiệp có thể cung cấp thông tin sai lệch về hoạt động ESG nhằm thu hút nhà đầu tư và thiên hướng đầu tư ngắn hạn. Đây là một số vấn đề cần được giải quyết để thúc đẩy phát triển bền vững của thị trường NVX ở Việt Nam.

4.1.2. *Mối quan hệ giữa thị trường nguồn vốn xanh và nền kinh tế tuần hoàn tại Việt Nam*

Thị trường NVX và nền KTTH tại Việt Nam có mối liên quan chặt chẽ đến nhau. Đầu tiên, Việt Nam là quốc gia tiên phong trong khu vực ASEAN, đã đưa KTTH vào Luật Bảo vệ Môi trường và các văn bản hướng dẫn, khẳng định tầm quan trọng của mô hình này trong giải quyết các thách thức toàn cầu, biến đổi khí hậu. Những năm gần đây, KTTH đã nhận được sự quan tâm nhiều từ Chính phủ, các cơ quan liên quan và doanh nghiệp. Nổi bật là những nỗ lực của Coca-Cola Việt Nam với mục tiêu thu gom và tái chế 100% lượng bao bì sản phẩm vào năm 2030. Chương trình “Thu gom vỏ chai thủy tinh” của Heineken Việt Nam: Thu gom và tái sử dụng hơn 97% vỏ chai thủy tinh trong năm 2023²¹.

Hơn nữa, thực hiện chuyển đổi từ kinh tế tuyến tính sang KTTH, nhà nước và doanh nghiệp cần sự hỗ trợ từ nguồn vốn xanh. Trong khi đó, sự phát triển của KTTH cũng tạo điều kiện thuận lợi để thúc đẩy cải cách và đổi mới trong lĩnh vực tài chính. Các ví dụ như trái phiếu xanh của EVN đầu tư vào dự án tái tạo năng lượng nhận được nhiều sự quan tâm từ nhà đầu tư. Quỹ đầu tư SSI Sustainable Development Fund và Quỹ đầu tư Dragon Capital Vietnam ESG Fund là các quỹ đầu tư tiên phong áp dụng ESG để phát triển KTTH.

Qua phân tích trên, thị trường NVX đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy nền KTTH song còn gặp nhiều thách thức để phát triển bền vững. Hệ thống pháp lý, chính sách và kết cấu hạ tầng cho KTTH thiếu linh hoạt, chưa đồng bộ hoá. Nhu cầu về sản phẩm tuần hoàn thấp, thiếu hụt chuyên gia và kỹ thuật, cùng cách đo lường GDP chưa chú trọng yếu tố môi trường và xã hội. Việt Nam đang hình thành những chính sách cụ thể so với thế giới để thúc đẩy nền

¹⁹ Minh Anh, “Tài chính xanh đóng góp quan trọng vào phát triển bền vững” Cổng thông tin điện tử Viện chiến lược và chính sách tài chính. Xem tại: https://www.mof.gov.vn/webcenter/portal/vclvcstc/pages_r/l/chi-tiet-tin?dDocName=MOFUCM287459 Truy cập: 20/02/2024

²⁰ Trần Đăng Khiêm, “Phát triển thị trường nguồn vốn xanh tại Việt Nam” Cổng thông tin điện tử Viện chiến lược và chính sách tài chính. Xem tại: https://www.mof.gov.vn/webcenter/portal/vclvcstc/pages_r/l/chi-tiet-tin?dDocName=MOFUCM229130

Truy cập: 19/02/2024

²¹ “Heineken Việt Nam làm kinh tế tuần hoàn, 97% chai thủy tinh được tái sử dụng đến hơn” Báo Người Lao Động. Xem tại: <https://nld.com.vn/kinh-te/heineken-viet-nam-lam-kinh-te-tuan-hoan-97-chai-thuy-tinh-duoc-tai-su-dung-den-hon-30-lan-20231127164255252.htm>. Truy cập: 21/2/2024

KTTH, nhưng chưa triển khai thực thi, thiếu tính kiểm nghiệm thực tế. Các công nghệ, trang thiết bị kỹ thuật, cơ sở vật chất cho sự phát triển nền KTTH lạc hậu, không đáp ứng đủ. Các doanh nghiệp ưu tiên lợi ích ngắn hạn, ít quan tâm đến tác động môi trường và xã hội, bền vững, lợi ích lâu dài.

4.2. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Qua những nghiên cứu trên, có thể rút ra được một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam như sau:

Đối với chính phủ:

Thứ nhất, Việt Nam có thể thiết lập một khung quy định toàn diện, dễ hiểu, dễ áp dụng, mang tính cập nhật cao. Về xây dựng cơ chế chính sách khung này cần xác định các tiêu chí rõ ràng bao gồm các tiêu chuẩn phát hành và đầu tư trái phiếu xanh, các tiêu chí của một dự án đủ điều kiện để nhận đầu tư xanh. Việc xây dựng nên được tham chiếu thông qua một quy trình hợp tác có sự tham gia của nhiều bên liên quan của cả trong và ngoài nước, cần cập nhật và phân tích tình hình thường xuyên để đưa ra các quy định phù hợp. Về quản lý giám sát, các cơ quan chuyên trách cần đưa ra các hướng dẫn áp dụng theo cơ chế có thưởng, phạt rõ ràng.

Thứ hai, nhà nước cần ban hành nhiều chính sách khuyến khích, trợ cấp cho các doanh nghiệp chuyển đổi sang nền KTTH. Các chính sách này có thể bao gồm giảm thuế, ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế nhập khẩu nguyên vật liệu cho các doanh nghiệp áp dụng mô hình kinh tế tuần hoàn. Ngoài ra, nhà nước cũng có thể hỗ trợ tài chính, cung cấp các dịch vụ hỗ trợ cho doanh nghiệp và thúc đẩy thị trường cho các sản phẩm, dịch vụ KTTH phát triển thông qua việc giảm thuế VAT, khuyến khích mua hàng,... Tuy nhiên, chính phủ không nên trợ cấp quá mức bởi điều này có thể ảnh hưởng đến việc thu hút vốn đầu tư tư nhân mà cần phối hợp để huy động nguồn tài chính cho các dự án xanh, khuyến khích hợp tác, đầu tư quốc tế trong lĩnh vực kinh tế tuần hoàn.

Thứ ba, chính phủ cần nâng cao nhận thức của cộng đồng về KTTH tài chính xanh. Điều này có thể thực hiện được thông qua việc tăng cường thông tin, tuyên truyền về lợi ích, cách thức tham gia của KTTH và tài chính xanh qua các kênh truyền thông đại chúng. Ngoài ra chính phủ cũng cần tổ chức thêm các buổi hội thảo, tập huấn hội nghị chuyên đề cho các cá nhân và tổ chức đồng thời lồng ghép các kiến thức về kinh tế tuần hoàn, vốn xanh vào chương trình đào tạo bậc trung học và đại học để giáo dục nhận thức cho học sinh, sinh viên. Thêm nữa nhà nước cần tổ chức thêm nhiều cuộc thi và giải thưởng để khuyến khích tinh thần sáng tạo các dự án xanh trong cộng đồng.

Thứ tư, Chính phủ Việt Nam cần có chính sách phải nâng cao chất lượng nguồn lao động. Từ hạn chế về việc thiếu nguồn nhân lực chất lượng cao ở Đức, Việt Nam cũng cần phải quan tâm đến chất lượng nguồn nhân lực trong nước. Hiện tại, có khoảng 38 triệu người lao động chưa qua đào tạo từ sơ cấp trở lên, đây là một thách thức lớn đối với người lao động Việt nam²². Chính phủ và các tổ chức đào tạo cần hợp tác để thiết lập các chương trình đào tạo trong lĩnh vực nguồn vốn xanh, thể hỗ trợ lao động tham gia vào lĩnh vực NVX thông qua các chính sách ưu đãi thuế, hỗ trợ về mặt tài chính khác.

²² Tổng cục thống kê, xem tại: <https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-ke/2024/01/tinh-hinh-thi-truong-lao-dong-viet-nam-nam-2023/> . Truy cập: 27/02/2024

Đối với doanh nghiệp:

Thứ nhất, các doanh nghiệp Việt Nam tối ưu hóa chuỗi giá trị theo hướng phát triển bền vững. Thúc đẩy việc sử dụng nguyên vật liệu tái tạo, xanh hóa quy trình sản xuất, đưa ra các sản phẩm xanh, thân thiện với môi trường chuyển đổi sang mô hình sản xuất kinh doanh theo kinh tế tuần hoàn; xây dựng và củng cố chuỗi cung ứng xanh, bền vững; thực hành khung đánh giá ESG. Một trong những doanh nghiệp đi đầu trong phát triển xanh là tập đoàn Discovery Group với hàng loạt dự án hướng tới đầu tư xanh, sử dụng năng lượng tái tạo như: dự án Discovery Luxury, dự án khu đô thị sinh thái Discovery Paradise.

Thứ hai, doanh nghiệp cần học hỏi, tích lũy kiến thức và kinh nghiệm thực tiễn đồng thời hợp tác và đổi mới trong lĩnh vực tài chính và đầu tư xanh. Các công ty cần tham gia các sự kiện và hội nghị về các xu hướng phát triển kinh tế hiện nay, các chương trình đào tạo, tư vấn để có kiến thức về tài chính xanh và phát triển bền vững. Các doanh nghiệp Việt Nam có thể trao đổi và hợp tác với nhau và với các tổ chức quốc tế nhằm hỗ trợ trong lĩnh vực tài chính và đầu tư xanh, thành lập các tổ chức chung để chia sẻ kinh nghiệm cũng như cùng tham gia vào “cuộc đua xanh” với các dự án xanh, phát triển bền vững với mục tiêu đảm bảo sự tăng trưởng kinh tế hài hòa với bảo vệ môi trường và phát triển an sinh, xã hội trong dài hạn.

Thứ ba, cần tích cực cải tiến công nghệ, nghiên cứu, đưa ra những sáng chế, sáng kiến về các dự án xanh. Doanh nghiệp cần có sự hiểu biết, nghiên cứu thị trường, đổi mới nâng cấp trang thiết bị, công nghệ với nhu cầu và khả năng của mình để tối ưu hóa hoạt động sản xuất, kinh doanh và quản lý môi trường. Các công ty có thể xin hỗ trợ từ chính phủ hoặc hợp tác với các doanh nghiệp trong và ngoài nước để có được các trang thiết bị phù hợp. Bên cạnh đó doanh nghiệp cần thường xuyên đầu tư vào nghiên cứu khoa học, khuyến khích sáng tạo để đưa ra các sản phẩm xanh, các mô hình kinh doanh - sản xuất xanh đồng thời đẩy mạnh truyền thông bán hàng giúp người tiêu dùng có thể dễ dàng tiếp cận với các sản phẩm thân thiện với môi trường.

Thứ tư, cần có trách nhiệm đối với người lao động trong công ty. Đây là yếu tố giúp doanh nghiệp tăng thêm doanh thu, vốn đầu tư xanh để phát triển KTTH. Phải bảo đảm các quyền, lợi ích hợp pháp; có những chính sách khen thưởng, hỗ trợ khích lệ nhân viên tham gia nâng cao trình độ nghề; thực hiện các chế độ bảo hiểm y tế, xã hội cho nhân viên theo quy định pháp luật.

Bài học đối với cá nhân:

Thứ nhất, để ứng dụng được NVX vào phát triển bền vững, người tiêu dùng nên ưu tiên sử dụng sản phẩm xanh. Việc này không chỉ là lựa chọn cá nhân mà còn là cam kết với mục tiêu sản xuất hướng tới phát triển bền vững. Nghiên cứu của Nielsen Việt Nam năm 2017 cho thấy hơn 80% người tiêu dùng Việt sẵn lòng chi trả cao hơn cho các sản phẩm có nguyên liệu thân thiện với môi trường²³. Người tiêu dùng sử dụng sản phẩm xanh đã góp phần vào một lối sống cá nhân bền vững và sự phát triển và lan tỏa giá trị của NVX trong cộng đồng.

²³ Vũ Hồng, 2017, “Hội thảo Chiến lược Thương hiệu gắn với phát triển xanh”, Xem tại:

<https://tapchimoitruong.vn/phat-trien-ben-vung-24/H%E1%BB%99i-th%E1%BA%A3o-Chi%E1%BA%BFn-l%C6%B0%E1%BB%A3c-Th%C6%B0%C6%A1ng-hi%E1%BB%87u-g%E1%BA%AFn-v%E1%BB%9Bi-ph%C3%A1t-tri%E1%BB%83n-xanh-20076>. Truy cập 20/02/2024

Thứ hai, đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục và nâng cao nhận thức của toàn xã hội về tầm quan trọng của việc sử dụng nguồn vốn xanh. Truyền bá tư tưởng và nâng cao tri thức qua giáo dục có thể thay đổi nhận thức xã hội về ảnh hưởng của NVX đối với môi trường và KTTH. Chủ động tham gia các chương trình, tìm hiểu các chiến lược tuyên truyền thông tin sử dụng các phương tiện truyền thông và mạng xã hội để lan tỏa thông điệp về nguồn vốn xanh. Bằng cách này, nhận thức của cá nhân về NVX sẽ được tăng cường và củng cố, đồng thời khuyến khích hành động tích cực từ mọi tầng lớp xã hội.

Thứ ba, cá nhân có thể là nhà đầu tư tiềm năng bằng cách hướng đầu tư vào phát triển bền vững và điều chỉnh danh mục theo tiêu chí ESG. Điều này giúp xây dựng lối sống đầu tư có trách nhiệm và ủng hộ doanh nghiệp, dự án tích cực đối với môi trường và cộng đồng. Các cá nhân có thể tham gia khóa học và sự kiện giúp nâng cao kiến thức về đầu tư xanh và kỹ năng đánh giá ESG. Bên cạnh việc nghiên cứu và lựa chọn cổ phiếu, quỹ, hoặc dự án theo hướng ESG không chỉ đảm bảo tính bền vững mà còn ủng hộ giá trị xã hội và môi trường. Ngoài ra, theo dõi và đánh giá hiệu suất ESG cũng là phần quan trọng để đảm bảo đảm bảo rằng tiền đầu tư không chỉ đem lại lợi nhuận mà còn tạo ra giá trị cho xã hội và môi trường.

5. Kết luận

Thị trường NVX, đầu tư bền vững đã, đang và sẽ sớm trở thành xu hướng tài chính - kinh tế trên toàn thế giới. Trong lĩnh vực tài chính xanh, Đức đã trở thành quốc gia tiên phong bởi những tác động tích cực, hiệu quả trong việc sử dụng tài chính như một công cụ để tạo ra sự thay đổi tích cực, kết hợp hài hòa giữa nhận thức về môi trường và lợi ích kinh tế. Sự trỗi dậy của tài chính xanh ở Đức đã đặt ra những bài học quý giá cho Việt Nam trong nỗ lực điều chỉnh hệ thống tài chính và các mục tiêu môi trường, tìm kiếm giải pháp chiến lược và sáng kiến đổi mới. Trong tương lai, tài chính xanh sẽ phát triển mạnh trong một hệ sinh thái trên toàn cầu. Đây không chỉ là cơ hội mà còn là thách thức đối với Việt Nam, một quốc gia đang trên đà phát triển với mục tiêu xanh hoá nền kinh tế, hướng tới phát triển bền vững. Việt Nam cần phải tận dụng nguồn lực và những điều kiện thuận lợi, học hỏi kinh nghiệm từ các quốc gia trong khu vực và trên thế giới để có những bước tiến vững chắc trong lĩnh vực đầu tư, tài chính xanh, tạo sức cạnh tranh quốc gia và hướng tới phát triển đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Liam, J. (2021), “2021 Green Forecast Updated to Half a Trillion – Latest H1 Figures Signal New Surge in Global Green, Social & Sustainability Investment”, *Climate Bond Initiative*.

Elen Macarthur Foundation (nd), “Circular Economy Introduction”, *Ellenmacarthurfoundation.org*, Available at: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview>

Nhan, T. (2023), “Heineken Việt Nam làm kinh tế tuần hoàn, 97% chai thủy tinh được tái sử dụng đến hơn”, *Báo Người Lao Động*.

Viện nghiên cứu quản lý trung ương. (2017), “Kinh tế xanh ở cộng hoà liên bang đức và một số bài học rút ra”, Available at: <https://ciem.org.vn/Content/files/VNEP/KINH%20TE%20XANH%20-%20DUC.pdf>

“Phân loại của EU về các hoạt động bền vững”, *European Commision*.

Tran, D. K., et al. (2022), *Phát triển trái phiếu xanh tại Việt Nam*, Viện tài chính ngân hàng, Đại học Kinh tế quốc dân

An, N. (2022), “Đức áp ụ kế hoạch thu hút vốn đầu tư xanh”, *Reutor*, Available at: <http://scp.gov.vn/tin-tuc/t12689/duc-ap-u-ke-hoach-thu-hut-von-dau-tu-xanh.html>

Christian, D. P. & Pierre-A. J. (2015), *Green Capital - A New Perspective on Growth*, Columbia University Press.

De Perthuis, C. & Jouve, P.A. (2015), *Green Capital: A New Perspective on Growth*, Columbia University Press, Columbia, pp. 3 - 7.

Kirchherr, J. (2017), “Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. Resources, Conservation and Recycling”, *ScienceDirect*.

Kirchherr, J. , Reike, D. & Hekkert, M (2017), “Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. Resources, Conservation and Recycling”, *ScienceDirect*, pp. 221 - 232.

Luật Bảo vệ môi trường 2020 (sửa đổi bổ sung năm 2022)
<https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Tai-nguyen-Moi-truong/Luat-so-72-2020-QH14-Bao-ve-moi-truong-2020-431147.aspx>

M.A. (nd), “Tài chính xanh đóng góp quan trọng vào phát triển bền vững”, *Cổng thông tin điện tử Viện chiến lược và chính sách tài chính*.

Minh, T. (2020), “Đức mở đợt chào bán trái phiếu “xanh” đầu tiên”, *Bnews*, Available at: <https://bnews.vn/duc-mo-dot-chao-ban-trai-phieu-xanh-dau-tien/168445.html>

Minh, C. (2020) “Đức sẽ phát hành 4 tỷ euro trái phiếu “xanh” đầu tiên vào tháng 9”, *TTXVN*, 24/8.

N.A (2024), “Thách thức với kế hoạch chuyển đổi xanh của Đức”, *Báo Nhân Dân điện tử*.

Nguyễn, T. T. (2021), “Chính sách phát triển kinh tế xanh ở Đức và bài học kinh nghiệm đối cho Việt Nam” , *Tạp chí môi trường*, số 1/2021.

Nguyễn, T.A. (2017), *Phát triển thị trường vốn xanh, Kinh nghiệm quốc tế và hàm ý cho Việt Nam*, Luận văn Thạc sĩ, tr.20-35.

Petra Blum, Verena von Ondarza và Nils Wischmeyer , Cologne, “Diese EU-Regel könnte die Energiewende in Deutschland ausbremsen” , *Süddeutsche Zeitung*.

Riede, D. (2024), “Germany: EIB Group increases financial support for green and innovative projects”, *European Investment Bank*.

Thanh, T (nd), “Chính sách 'Tài chính xanh' vì sự phát triển bền vững: Đức muốn trở thành đầu tàu trên thế giới”, *Tạp chí điện tử Kinh tế môi trường*.

Thanh Trần, “Chính sách 'Tài chính xanh' vì sự phát triển bền vững: Bài 3 - Đức muốn trở thành đầu tàu trên thế giới”, *Hiệp hội doanh nghiệp DTNN*.

Thư viện pháp luật, Luật Bảo vệ môi trường: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Tai-nguyen-Moi-truong/Luat-so-72-2020-QH14-Bao-ve-moi-truong-2020-431147.aspx>

Tổng cục thống kê, Available at: <https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-ke/2024/01/tinh-hinh-thi-truong-lao-dong-viet-nam-nam-2023/>

Trần, T. T. T. & Nguyễn H. M. (2020), *Kinh nghiệm phát triển tài chính xanh ở Đức và bài học cho Việt Nam*, Đại học Quốc gia Hà Nội.

Trần, Đ.K. “Phát triển thị trường nguồn vốn xanh tại Việt Nam”, *Cổng thông tin điện tử Viện chiến lược và chính sách tài chính*.

Trần, T. (2021), *Chính sách 'Tài chính xanh' vì sự phát triển bền vững: Đức muốn trở thành đầu tàu trên thế giới*, Tạp chí điện tử Kinh tế và Môi trường, số 1.

Trần, T.T.T. & Nguyễn, T.H.M (2020), *Kinh nghiệm phát triển cho tài chính xanh ở Đức và bài học cho Việt Nam*, Việt Nam và Đức phát triển trong bối cảnh nền kinh tế toàn cầu, Đại học quốc gia Hà Nội.

TS. Vũ, M.C. & Nguyễn, H.G (2023), *Kinh nghiệm phát triển thị trường trái phiếu xanh và một số đề xuất đối với Việt Nam*, Tạp chí ngân hàng.

Vũ, H. (2017), “Hội thảo Chiến lược Thương hiệu gắn với phát triển xanh”, *Tạp chí môi trường*.

Vũ, T (2024), “Triển vọng kinh tế ngiệp ngã của Đức”, *Trang thông tin điện tử tổng hợp*.

Wehrmann, B. (2022), “Green and sustainable finance in German”, *Clean energy wire*.

Wehrmann, B. (2022), “Greenwashing investigation raid shakes up Deutsche Bank investment subsidiary’s management”, *Clean Energy Wire*.

PHỤ LỤC

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

STT	Tên viết tắt	Tên đầy đủ
1	KTTH	Kinh tế tuần hoàn
2	NVX	Nguồn vốn xanh
3	ESG	Environmental, Social, Governance
4	KfW	KfW Development Bank
5	BMZ	Bộ Hợp tác Kinh tế và Phát triển Liên bang Đức
6	BDEW	Bundesverband der Energie- und Wasserwirtschaft
7	AuM	Assets Under Management
8	FPT	Công ty cổ phần FPT
9	ASEAN	Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á Association of South East Asian Nations
10	EVN	Tập đoàn Điện lực Việt Nam Vietnam Electricity
11	VAT	Value-added tax